

Korsebjerg: Stuehuset opført 1809, men senere forkortet i begge Ender.

En Undersøgelse angaaende
Korsebjerg og Personer og Slægter derfra.

Af Fr. Hjort.

Kongevejen fra Odense til Middelfart gaar i en snorlige Linie de første $1\frac{1}{2}$ Mil og er paa dette Stykke jævnt stigende; dette vedbliver den med, indtil den naar sit højeste Punkt lige før Vissenbjerg Kirke, hvor den er ca. 400 Fod over Havet. Men den sidste $\frac{3}{4}$ Mil løber Landevejen rundt om de stejleste Bakker og dybeste, mellemliggende Lavninger for at undgaa for bratte Stigninger og bliver derfor zigzagformig. Naar man kommer ad denne Vej fra Odense og er naaet nær til den vestligste Grænse af Ubberud Sogn, har man paa højre Haand den gamle og af mange kendte *Enestegaard Korsebjerg*, hvis Jorder Hovedlandevejen passerer. Selve Gaardens Bygninger ligger ca. 250 Fod over Havet; men det højeste Punkt, »*Skelbjerg*«, der ligger lige syd for Landevejen ved $5\frac{1}{2}$ Mil-Stenen, naar en Højde af 300 Fod. Nu er denne gamle Gaard, som saa mange andre, stærkt udparcelleret, saaledes at der næppe er 40 Tdr. Land til selve Korsebjerg,

medens den oprindelig havde et Tilliggende af over 200 Tdr. Land og 8 Tdr. Hartk., hvoraf der 1688 dyrkedes ca. 60 Tdr. Land. Gaardens Jorder grænser op til 3 andre Enestegaarde, nemlig »Bisbjerg« og »Husemose«, samt »Hjortebjerg« i Vissenbjerg Sogn. —

Betegnende for dette Fyens mest kuperede Terræn, der udmærker sig ved sin sjælden smukke Natur, er de mange Stednavne, som har Endelsen »Bjerg«. Saaledes foruden de alt nævnte finder vi her som nærmeste Naboer bl. a. *Spedsbjerg, Langebjerg, Bobjerg, Vibjerg, Flintebjerg, Hesbjerg, Ernebjerg, Sellebjerg, Kildebjerg* o. s. v. — Alt dette og meget mere laa oprindelig midt inde i en mægtig stor Urskov, der meget sent, ja, vel sidst af alt paa Fyn, er blevet ryddet, opdyrket og befolket. Naar dette er sket, kan vanskelig helt bestemt konstateres; men man tager næppe meget Fejl, naar man antager, at den første egentlige Bebyggelse af disse Egne er sket omkring Aar 1000, hvilket baade bekræftes af Stednavnene og den Antagelse, at den første Begyndelse til Kongevejen skriver sig fra Tiden, kort før *Knud den Hellige* passerede denne Strækning paa sin sidste Rejse fra Jylland til Odense. Samtidig hermed, eller maaske lidt før, er vel nok den første Kultivering af Jorderne omkring Landevejen paabegyndt. —

Selve Navnet »Korsebjerg« leder ogsaa Tanken hen paa Aarene omkring Aar 1000, da Kristendommen var nogenlunde almindelig udbredt her i Landet; thi det første Ord »Kors« i Navnet lader jo ingen Tvivl tilbage om, at dette hidrører fra den kristne Tid, og dette bekræftes da ogsaa tilfulde af en ældgammel Overlevering i disse Egne, der vil vide, at en af de første Ejere af Gaarden paa sine gamle Dage, da han var bleven kristnet, bestemte, at han vilde begraves i den samme Høj udenfor Gaarden, hvor hans hedenske Forfædre var blevene jordede, og som Skik og Brug overalt i Landet; men da han nu havde antaget Kristendommen, bad han sine Børn om, at de, naar han var stedet til Hvile i Gravhøjen, vilde sætte et hvidt Kors over det Sted, hvor han var begravet som et Tegn paa, at han tilhørte den hvide Krist. — Den her omhandlede Gravhøj menes at have ligget paa det Sted, hvor den store Tærskelade nu staar.

Da Stedet og hele Egnen ligger højt, og en Mængde Mennesker ad den snart meget stærkt befærdede Kongevej fra alle Dele af Landet drog her forbi Gaarden med »Korsebjerget«, varede det

ikke længe, før dette ejendommelige Sted blev bekendt som et særligt Kendemærke og Stedbetegnelse, som alle vidste, hvor laa.

Korsebjerg er ogsaa den af Omegnens Gaarde, som tidligst er optegnet i Historien, hvor vi allerede finder den antegnet omkring Aaret 1340. —

Som bekendt fra Danmarkshistorien fik Grev *Gert den Kullede* med meget andet overladt hele Fyen i Aaret 1330 (?), og han har selvfølgelig da ogsaa overtaget Kongens og Kronens Jordegods, og deriblandt de store Almindinger, og beholdt det til sin Død 1340, da det hele gik over til hans 2 Sønner, Greverne *Henrik* og *Nicolaus*, der i den nærmeste Tid derefter som »Panteherrer i Fyen« udstedte et »Skødebrief af greffue Hendriick och greffue Niels af Lanteholsten paa all *Korszebierighmark*, som the gaf til st. Knutz closther.«¹⁾ »Item et andet skødebrief af byfogden her uthi Ottens paa forne eyendom ephther forne bode greffuernis befalingh«. »Item 2 andre breffue paa thet samme.« —

Korsebjerg er efter al Sandsynlighed forblevet under *St. Knuds Kloster* lige til Reformationen, da al Klostergodset gik ind under Kronen, og mærkelig nok kom Korsebjerg da ind under *Odensegaards Len* (St. Hans Kloster), medens alle de omliggende Gaarde, og det meste af *Ubberud Sogn*, kom under *Dalum Kloster*.

Næste Gang, vi hører om Korsebjerg, er 13. April 1579, da Kong Frederik den 2den tilbyder Fru *Geeske Brockenhus* denne Gaard tillige med en hel Del andre Gaarde i Omegnen som Bytte med noget Gods i Jylland. Den her omtalte Byttehandel kom ogsaa kort efter i Stand, men vel at mærke uden at Korsebjerg kom med; den blev hos Kongen.

Først den 15de September 1664 sælger Kongen »Fæstegaarden« Korsebjerg og den dertil hørende »*Fællesskov*« til Befalingsmand over Odensegaard *Henrik Lindenov* til Øvidskloster. Handelen regnedes dog fra 1ste Maj 1664. Underlig nok solgte Kongen det under Korsebjerg liggende »*Greffuehus*« 27. Juli 1664 til Admiralitetsraad *Jens Lassen*, og derved blev den første Udparcellering af Korsebjerg paabegyndt. —

Allerede Aaret efter sælger *Henrik Lindenov* Korsebjerg til en Borger i Odense ved Navn *Hans Rasmussen Kraft*, efter hvis Død hans Enke, *Else Suensdatter*, Gang efter Gang ser sig nødsaget til at laane Penge og pantsætte sin Ejendom til en rig Raad-

¹⁾ Orig. Odense Knuds Klosters Arkiv. (Kr. Poulsens Registratur. 1548. Bl. 100).

mand, *Christen Hansen Lihme* i Odense († 1688, Raadmand fra 1669) og det ender med, at denne efter Enkens Død af hendes eneste Arving, Datteren *Karen Hansdatter Kraft*, faar Skøde paa Korsebjerg med Fællesskov og Greffuehuset 10. Septbr. 1678. — Efter Raadmand Chr. Hansen Lihmes Død skifter dennes Enke, *Anne Jacobsdatter*, 24. Febr. 1688 med Børnene, nemlig Studiosus Hans Christensen, 24 Aar, Jacob, 23 Aar, Gertrud, 17, Anne Cathrine, 16, Else 15 og Maren Christensdatter, 13 Aar. — Korsebjerg stod da for noget over 8 Tdr. Hartk. og sættes til 280 Rdl. —

Paa Skiftet efter Chr. Hansen Lihme blev Korsebjerg udlagt til nogle Kreditorer i Boet, nemlig Borgmester Naur, Enkens Broder, Sognepræst Knud Jacobsen i Ringe, Sophie Nielsdatter og til Dækning af Enkens senere Begravelse. Men det blev dog Enken, som vedblev at staa som den egentlige Ejer af Korsebjerg; først efter hendes Død ved Skifte af 1. Juli 1724 blev hendes yngste Datter, i Ægteskab med Raadmand *Chr. Ulrich Bless*²⁾ i Odense, Ejer af Gaarden. Af de øvrige Børn nævnes foruden Sønnen, *Hans Lihme*, 3 Døtre, af hvilke Marie var gift med Regiments-Kvartermester *Baltzersen*, Anna Cathrine, gift med Provst *Herman Weigner*, Sognepræst i St. Jørgens og Sørup, og Elisabeth var bleven Enke efter Sognepræst *Knud Gregersen Krag* i Sønderlø. Hun blev senere gift en kort Tid med Kapellan *Chr. Høyer* i Maribo.

Raadmand Bless solgte Korsebjerg 1746 til Fæsteren Jørgen Christensen, og siden har alle Ejerne boet paa Gaarden og selv drevet denne —

Vi vil nu gaa noget tilbage i Tiden for at se lidt paa de forskellige *Fæstere* af Korsebjerg. Antagelig paa Reformations-tiden kom Gaarden til at ligge under Odensegaards Len, i hvis

²⁾ Vedel Simonsen fortæller i sin »Elvedgaards Historie« om den her omtalte Chr. U. von Bless, at han i Aarene omkring 1707 paa Haarslev Gade overkørte Vedel Simonsens Farfader, Bonde Simonsen (uden at Barnet tog nogen Skade deraf), da denne som lille Dreng legede med andre Børn paa Gaden. Denne Hændelse mener V. S. blev hans Farfaders Lykke, idet Bless derefter tog sig af Drengen, som blev Postmester i Odense efter Bless, og senere Raadmand og Borgmester, efterhaanden som Bless steg til højere Værdigheder. En medvirkende Aarsag til denne Godhed mod Bonde Simonsen kan maaske ogsaa søges i, at Bless var Søskendebarn til Bonde Simonsens Moder, Birthe Nielsdatter, gift i Haarslev »anden Paaskedag 1688 med Simon Bundesen.«

Regnskaber den stadig nævnes, og her bliver vi ogsaa gjort bekendt med Navnene paa Gaardens Beboere. Den første, vi træffer, er *Hans Andersen*, som nævnes 1588, men han har maaske da alt haft Gaarden en Tid forud; han sad inde med Fæstet i mange Aar og er, saa vidt man kan skønne af Regnskaberne, først død omkring Aar 1633; thi fra 1628 til 1633 nævnes Hans Andersen som Fæster i Forening med Sønnen *Anders Hansen*, der efter 1633 nævnes alene som Fæster. Hans Andersen har haft mindst én Datter; thi ifølge Biskop *Hans Michelsens* Dagbog for 4. September 1630, hvor han skriver: »Jeg overleverede *Anders Korseberg Kongebrevet* om hans Søsters Oprejsning!« Det har ikke været mig muligt at finde selve Kongebrevet, lige saa lidt som nogen Kopi deraf, der jo nok vilde have meddelt noget om, hvad dette Pigebarn havde forbrudt sig med. Hendes senere Skæbne kendes ikke; derimod findes der i Arkivalierne meget om Broderen, *Anders Hansen*; han var uden Tvivl en meget betydelig Mand. Allerede som ung Mand blev han benyttet ret ofte af Lensmanden som Vurderingsmand. Rimeligvis kan man deraf slutte tilbage til, at Faderen ogsaa har været kendt som en dygtig og betydelig Mand, siden Sønnen i saa ung en Alder bliver trukket frem i første Række. Vi træffer nemlig allerede fra Aar 1630 *Anders Hansen* som *Delefoged*, og da den gamle Herredsfoged, *Anders Ibsen* i Tommerup, døde i 1639, blev han efterfulgt af *Anders Hansen* som Herredsfoged i Odense Herred, fungerende fra 1638, en Stilling, vi derefter ser ham beklæde med Ære i over 27 Aar. Der er bevaret en Mængde Breve og Dokumenter fra hans Haand, der tydelig fortæller os om, hvilken betydelig Bondemand, han var. Han beklædte Herredsfoged-Embedet i en meget besværlig og vanskelig Periode, i hvilken baade Christian IV og Frederik III førte de langvarige og meget sørgelige Krige med Sverige, hvorefter fulgte Enevoldsregeringens Indførelse og Regeringsforandringen 1660, hvilket ikke forblev uden Virkning paa Herredsfogederne; men alligevel forblev han baade i sit Embede og i sin Fæstegaard lige til sin Død 1665. Tirsdag efter Tirsdag (Retsdagen i Odense Herred) ser vi den gamle Herredsfoged *Anders Hansen* af Korsebjerg, som der staar i Retsprotokollen, indtage Dommersædet i Retten, og 6. Novbr. 1660 blev han tillige med Sandemand *Lauritz Jørgensen* i Vemming, *Rasmus Clausen* i Langsted og *Knud Andersen* i Brylle, paa Odense Herredsting udvalgt til at deltage i Kong Fr. III's Arvehyldning. *Anders Han-*

sen er derfor forhindret i 13. Novbr. og 20. Novbr. 1660 at sidde paa Dommersædet, som i Stedet indtoges af *Lars Pedersen* i Stenolt; men 27. Novbr. og følgende Retsdage er Anders Hansen hjemkommen fra Arvehyldingen og har indtaget sin Dommerplads igen. Mindesmærket i Ubberud Kirke over ham og Hustruen omtales senere. Han efterlod sig mindst 2 Sønner, nemlig *Hans Andersen Korsebjerg*, om hvem jeg dog ikke kan føre et haandgribeligt Bevis for, at han er Søn af Herredsfogden, idet jeg ingen Steder har set, han har bekendt sig at være Søn af Anders Hansen; men alligevel er der dog en til Vished grænsende Sandsynlighed for, at han virkelig er det. Thi ligesom Korsebjerg er det eneste Sted i Danmark, som bærer dette Navn, saa findes der heller næppe senere nogen Person, som bærer Navnet Korsebjerg, uden at de stammer fra denne Gaard.

Det var ogsaa ret naturligt om Herredsfogden, som den fremragende Bonde, han var, lod en Søn studere, og vi finder da ogsaa en Student, *Hans Andersen*, fra Odense Skole i Aaret 1648 som den eneste af dette Navn gennem mange Aar. Det maa være ham, der ved sin Afgang fra Universitetet blev antaget som Famulus af Fyens Biskop, Dr. Lauritz Jacobsen Hindsholm.

Biskoppen skriver i sin »Tegnebog« for »21de Februar 1654 offuerschikede jeg min Famulum, *Hans Andersen*, til Aarhus om Rectighed aff det geistlige Gods.« Det var et Præbende, som Biskoppen blev forlenet med, da han var Hofprædikant. Han har egenhændig underskrevet Biskoppens Edsbog som *Johannes Andreæ Crusimonta:(nus)* og Biskoppen angiver hans Alder til 30 Aar, hvorefter han er født 1628. Derefter ser vi ham stadig foretage kirkelige Handlinger i Nakskov i 12 Aar, lige til 1670, dels under Navn af »Hans Andersen Korsebjerg«; men undertiden kaldes han ogsaa for »Crucimontanus«. — Han var personel Kapellan hos Sognepræsten, den fra Nakskov Belejring saa fordelagtig bekendte Provst *L. M. Widsted*, og blev efter nogle Aars Forløb forlovet med dennes Broderdatter, *Sidtzal Pedersdatter*, en Datter af Borgmester *Peder Mortensen* i Nakskov. Dette Forhold førte til, at Kapellanden blev mere end almindelig godt kendt i begge disse Hjem, og han tog sig ikke i Agt for at løbe med Sladder fra den ene til den anden, hvilket havde til Følge, at de 2 Brødre, Provsten og Borgmesteren, kom paa Kant med hinanden. Dette gav sig Udslag i aggressive Skridt fra begge Sider. Alle ere enige om, at Kapellanden Hans Korsebjerg var den egentlige Aarsag til denne Broderstrid. Nogle Aar efter hans Ankomst til Nakskov sker der en fuldstændig Forandring i Provst Widsteds Karakter. Før den Tid var han en nidkær, forstandig, velvillig og godgørende Mand, der nød udelt Agtelse i sin Menighed; men siden hen blev han saa mistænksom, pirrelig og trætte-

kær, at det paa ingen Maade kan undskyldes. Med Korsebjerg havde Provst Widsted flere Stridigheder, dels foranlediget af, at de sigtede hinanden for at have talt ilde om hinanden i forskellige Prædikener, og dels af andre Grunde. At Widsted imidlertid ansaa sig for den mest forurettede Part, ser man tydelig ikke alene af hans senere Signet, som var en flagrende Due mellem to Slinger (Korsebjerg og Borgmesteren), som snor Halerne om hinanden, men ogsaa af hans Breve, hvoraf en Del endnu er bevaret. —

Da Provst Widsted i sin Fortvivelse greb til den uheldige Udvej paa Prædikestolen at forsvare sig mod Broderen og Kapellanden, førte dette omsider til Processer, hvor Provsten kunde have klaret det hele ved en uforbeholden Undskyldning for Provsteretten, men i sin oprevne Sindstilstand kunde han ikke dette, og Sagen gik derefter til Højesteret, hvor han tillige med Byfogden Peder Andersen og Byskriver Marcus Lauridsen blev dømt fra deres Embeder 27. og 30. Juli 1666 og maatte betale store Bøder³⁾. Hele Menigheden stod paa Provstens Side og sørgede dybt ved hans Afsked.

Det var en bevæget Tid, da hans Korsebjerg var i Nakskov. Ikke alene under Nakskovs første Belejring i 1658, men ogsaa under den anden i 1659, især den Søndag, da Svenskerne bombarderede Kirken under Gudstjenesten, og en mægtig Bombe blev sendt gennem Koret og faldt foran Alteret, medens alle 3 Præster just opholdt sig der uden dog at tage nogen Skade af Bomben, som endnu ligger paa samme Plads i Koret, hvor den faldt ned 1659, ligesom Hullet i Hvelvingen, hvor den gik igennem, ogsaa er markeret.

Mærkeligt nok blev Kapellan Korsebjerg og Sidtzal Pedersdatter (døbt 6. Maj 1649) ikke viet i Nakskov; maaske var det fordi ikke alene Menigheden, men ogsaa Sognepræsten, *Rostrup*, havde stor Veneration for den afsatte Provst. I alle Tilfælde ser vi Hr. Korsebjerg 2. Novbr. 1670 ansøge Kongen om en særlig Vielsesbevilling, i hvilken han bl. a. siger: »... da efterdi nærværende Aars højstsørgelige Tilfælde har naaet og saargjort Hjærterne, som i Almindelighed saa i Særdeleshed Begjæres af Eders Kgl. Maiestæt...«

³⁾ Friis skriver i sine »Mindeblade« fra Nakskov Fortid«, at »Widsteds Huuskapellan, Hans Korseberg, havde sat Strid mellem Brødrene, og at Capellanden var en meget stridbar Mand, som havde Trætte med Mange, endog med Byfogden og Mag. Widsted. Bytingsprotokollen siger 1665, at Aarsagen var, at Mag. W. undslog sig fra at følge et Liig til Jorden, hvis hans Capellan ogsaa blev indbudt, og, muligvis som en Retfærdiggørelse for dette Skridt, i Liigtalen fra Prædikestolen udtalte sig med, at Hans Korseberg søgte at berøve ham sine Venners og Slægtninges Velvillie. —

Ansøgningen er underskrevet egenhændig af »Hans Andersen«, men udenpaa Ansøgningen staar »fra Kpl. Hans Andersen Korsebjerg«, og Vielsesbevillingen kom, hvorefter de 10. Nov. 1670 blev viede i Løjtofte Kirke af Pastor Saxtorp, der jo var hans Kollega i Nakskov.⁴⁾ Dagen efter Giftermaalet blev Hans Andersen Korsebjerg udnævnt til Sognepræst i *Magleby* i Stevns efter *Hildebrandt Hansen Toxværd*, der døde i Sommeren 1670. Ifølge Kongebrev af 19. Jan. 1671 fik han efter Ansøgning Hjælp til Genopførelse af Præstegaarden, som var brændt; dette maa altsaa være sket enten lige før eller lige efter hans Ankomst til Magleby. Her blev han til 16. Juni 1683, da han blev indsat som Præst i *Store og Lille Fuglede*, hvor han blev begr. (død 23. Juni) 9. Juli 1697. Kirkebogen har, ligesom af flere af de øvrige Præster i Sognet, en lille kort Levnedsskildring af ham, der fortæller, at han havde 3 Sønner, hvoraf den ældste, *Peder*, blev Præst i Jylland, Nr. 2, *Andreas*, blev Traktator Vini (vel Vinkyper) i København og *Johannes* døde 2 Aar gl. Af de 6 Døtre var *Abigael*, *Sophie*⁵⁾, *Johanne* og *Anna* »ignotum est ubi« (vides ikke hvor er); medens de 2 yngste, *Elisabeth* og *Marie*, døde som smaa. Endvidere siges der om Hans Andersen Korsebjerg, at han var 69 Aar gl. ved sin Død, hvilket passer med Biskoppens Notits i Edsbogen, hvoraf følger, at han var født i Aaret 1628. —

Om Præsten Hans Andersen Korsebjergs Børn ved vi, at den ældste Søn, *Peder*, blev Student fra Køge Skole 1688, hvor han findes indført i Matriklen under Navn af »*Petrus Johannes Crucimontanus*«. *Wiberg* siger, at »*Peder Hansen Korsebjerg* 2. August 1698 blev indsat som Sognepræst i *Gauersslund* i Holbøms Herred i Vejle Amt, men at han allerede døde efter 12 Ugers For-

⁴⁾ I Nakskov Kirkebog findes anført en Lauritz Andersen Korsebjerg og Hustru Mette Poulsdatter, der fik flere Børn døbte, 16. Oktbr. 1666 Kirstine (der 30. Oktbr. 1692 blev gift med Sømand Christen Jensen i Nakskov), 6. Septbr. 1668 Inger, 14. April 1671 Anders, 13. April 1673 Poul, † lille, 25. Febr. 1676 Poul, 17. Maj 1678 Peter. —

Ovennævnte Anders Laursen Korsebjerg døde i Nakskov 1707, han fik følgende Børn døbt i Nakskov: Laurs 5. Decbr. 1697, Else 15. Juli 1701, Hans 22. Juni 1706.

I Nakskov findes store Skifter baade 13. Maj 1681 efter Lauritz Andersen Korsebjerg og hans Hustru 15. Febr. 1682, og da nævnes Børnene Anders, Poufoel, Peter, Kirstine og Inger Catrine.

At denne Lauritz Korsebjerg er en Broder til Kapellanen, kan der ingen Tvivl være om, baade hans eget og Børnenes Navne taler tydelig derom. — Kapellanen har nok faaet sin Svigerfader, Borgmesteren, til at tage sig af Broderen.

⁵⁾ En Sophie Kaarsberg blev 18. Oktbr. 1699 viet i Holmens Kirke til Theodor Harder.

løb«. Det synes imidlertid umuligt at faa oplyst noget nærmere om ham og hans eventuelle Efterslægt, da der aldeles ingen Arkivalier er opbevarede vedrørende denne Korsebjerg. — Derimod ved vi, at *Andreas Korsebjerg*⁶⁾, opnævnt efter Farfaderen, den gamle Herredsfoged Anders Hansen i Korsebjerg, virkelig blev Vinhandler i København, idet han fik Borgerskab 17. December 1714, og hvor han ogsaa blev gift 26. Oktbr. 1710 efter Kongebrev med *Elisabeth Lucasdatter von der Weyda*⁷⁾ (en Datter af *Loitnant von der Weyda*, Tolder i Flekkefjord i Norge og *Dorthea Jochumsdatter*). De fik bl. a. 2 Børn døbt i Nikolaj Kirke, nemlig *Sidtzal Lerche*, 12. Decbr. 1716, og *Peder* 17. Juli 1719. I Helliggeist Kirke er 4. Maj 1722 døbt *Elisabeth Sophie*, og 15. Juli 1724, *Dorothea*. Endvidere blev 24. Juni 1732 begr. en 2 Aar gl. Søn, *Anders*, og 1742 13. Septbr. ligeledes begr. deres 37aarige Søn, *Vintapper Lucas Andreasen Korsebjerg*.

Vinhandler Andreas Korsebjerg døde 1. Septbr. 1756 og hans Hustru 24. April 1758; der er bevaret smaa Skrifter efter dem begge, der kun vidner om Fattigdom, og ingen af Børnene nævnes, kun en Datter, gift med *Christen Hansen*, hos hvem Sigermoderen døde. Vinhandler Andreas Korsebjerg ejede dog sit eget Hus i St. Nicolaj lille Kirkestræde 3. April 1718, da Etatsraad Rosencreutzs Enke døde i hans Hus.⁸⁾ — Iøvrigt ved vi fra en af Konens Slægtninge⁹⁾, at der 1744 boede en Søn i Aarhus. Denne Søn var *Peter Andreasen Kaarsberg*, om hvem det siges, da han 16. Novbr. 1744 tager Borgerskab som Købmand i Aarhus, »at han er født i Kjøbenhavn«! Peter Kaarsberg var 2 Gange gift; første Gang med *Maren Jensdatter Wissing* og anden Gang med *Kirsten Thomasdatter*. Efter Peter Kaarsbergs Død blev der skiftet 26. Juli 1774, hvor der nævnes følgende 5 Børn: *Andreas* 26 Aar, *Jacob* 19 Aar, *Hans* 17 Aar, *Jacobine*, gift med Købmand Marcus Galthen og *Margrethe*, gift med Købmand Jens Andersen Schmidt. Den ældste Søn, *Andreas Kaarsberg*, født i Aarhus 1748, tog Borgerskab 1. Aug. 1776 som Vinhandler i Aarhus; han var gift med en Dons og havde blandt andre Børn Sønnen *Jens Dons Kaarsberg*, f. 1778, der døde som Sognepræst i Hjortshøj 1849. En Broder til denne var Vinhandler i København *Jacob Peter Kaarsberg*, f. 1755, der døde 1819, og ligger begr. paa Vor Frelasers Kirkegaard. Samme Aar døde hans Kone, *Frederikke Christine Fihl*, og et pænt Mindesmærke blev sat paa deres Grav. De efterlod en Søn, *Peder Andreasen Kaarsberg*, (hele Farfaderens Navn), f. 1790, † 1865. Han var ogsaa Vinhandler og gift m. *Juliane*

⁶⁾ Døbt »Anders« i Magleby 8. Oktbr. 1681.

⁷⁾ Se Lengnick Personalh. Tidsskr. 3 R. 1. B. 86.

⁸⁾ I Personalh. T. 4 R. 2 B. 138 omtales Korsebjerg Familie rosende for deres omhyggelige Pleje af den gamle, syge Enke.

⁹⁾ Se Personalhistorisk Tidsskr. 3 R. I. B. 86 Side

Marie Thorup, der først døde 1887, og en Datter¹⁰⁾, Jacobine, der blev gift med Købmand *Peter Frederik Kaarsberg*, f. 1790, † 1841. En 3die Søn af Vinh. P. Kaarsberg var Købmand i Aalborg, *Hans Kaarsberg*, f. 1757, † 1826, der var gift med *Sophie Kirstine Berlin*, de boede i »Kaarsbergs Gaard«, og havde flere Børn, blandt hvilke vi nævner Sognepræst i Skjelby *Hans Berlin Kaarsberg*, f. 1805, † 1884, der blandt mange Børn havde de 2 bekendte Sønner, Amtslæge, Dr. med. *Hans Kaarsberg*, f. 1854 og Overlæge, Professor *Johannes Kaarsberg*, f. 1856.

En anden af Købmand Hans Kaarsbergs Børn var Sognepræst i Lemvig, *Andreas Jacob Kaarsberg*, f. 1814, † 1861, der var gift med Sophie Marie Stockfleth, men vist ingen Børn efterlod sig. — For Oversigtens Skyld henviser vi til vedføjede Uddrag af Stamtavlen.

Den ovenfor nævnte, bekendte og verdensberejste Forfatter, Amtslæge i Sorø, Dr. med. *Hans Kaarsberg*, der er født 26. Jan. 1854 i Græse ved Frederikssund, skriver bl. a. følgende i 1ste Bind af sine meget læste Memoirer, Side 3, der udkom 1921:

...»Efter min Faders Beretning var hans Slægt indvandret fra Rhinlandene. Der skal bl. a. have været »en stor Vinhandler« blandt de nærmere Forfædre, hvilket jeg med Sympathi erfarede. Utvivlsomt er Slægtnavnet fordansket. Der er nu kun faa virkelige Descendenter tilbage i Danmark. To Mænd af denne Slægt udvandrede for et Par Menneskealdre siden til Ungarn og Kalifornien. Deres Skæbne kender jeg ikke. Min Farfader havde i sit Brød et trofast, gammelt Tyende, vistnok Gaardskarl. Efter Skik og Brug opkaldtes han efter Husbonden, og han antog Navnet som Efternavn. Fra denne brave Jyde stammer en Slægt, der mulig nu er uddød, i hvert Fald maa den være meget faatallig. Denne Slægt har saaledes intet med Familieskabet at gøre. Det samme gælder *Korsbergerne*, der senere er dukket op, med deres »o«!« —

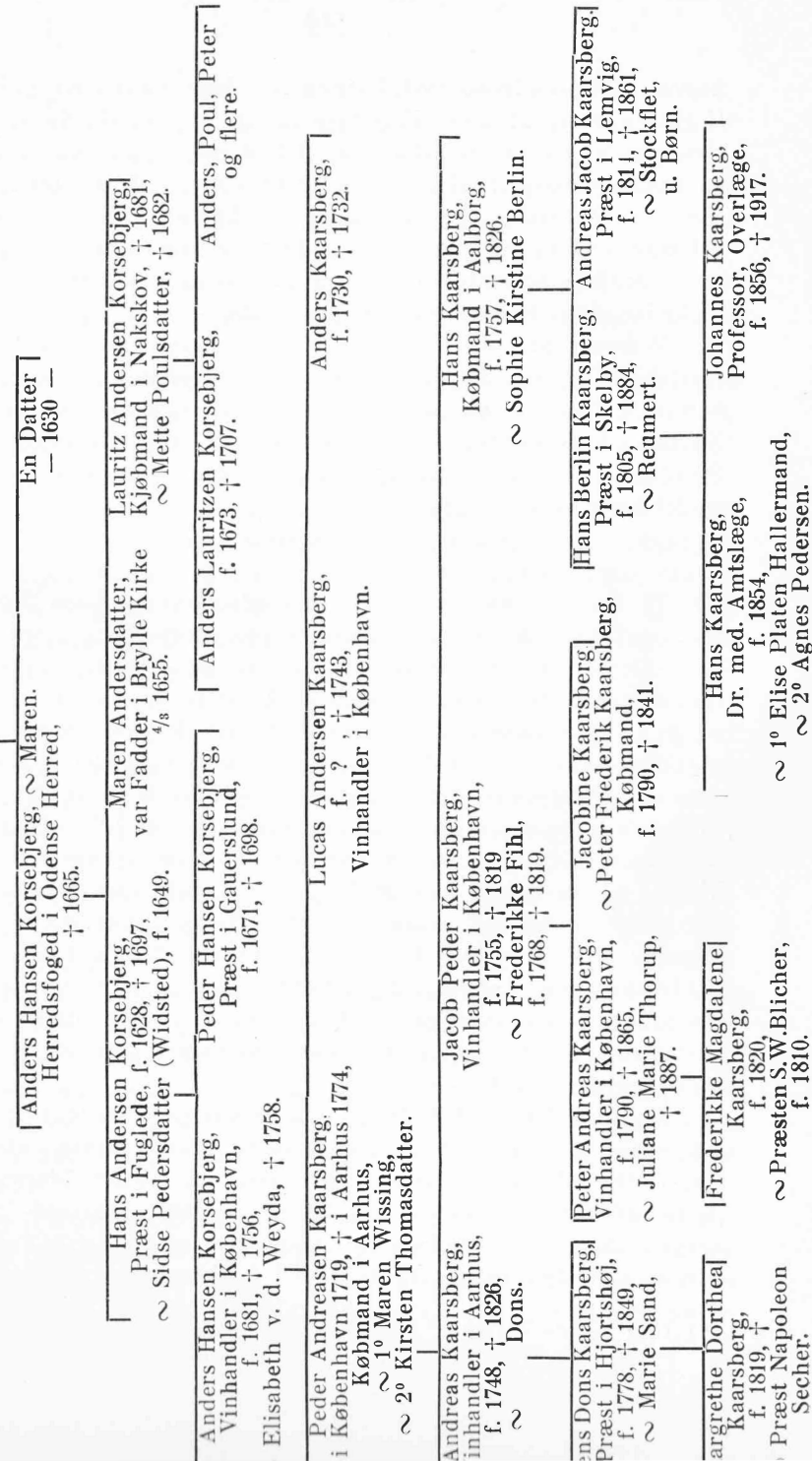
Det kan maaske glæde Forfatteren, Dr. med Kaarsberg og hans Slægtninge, af denne lille Undersøgelse at erfare, at de nu med Lethed kan føre deres Ahner en 2 à 300 Aar tilbage i Tiden blot ved at søge her i Landet; derimod finder Doktoren næppe

¹⁰⁾ Disse 2 Børn skrev i 1819 paa Forældrenes Gravsten paa »Vor Frelsers Kirkegaard«, da de 2 Maaneder efter hinanden fulgtes i Graven: »I 30 Aar levede de i et meget lykkeligt Ægteskab, hvoraf en Søn og en Datter, samt en Svingersøn og en Svingerdatter med stille Vemod skue til de ædles Hvilested, hvorom barnlig Kjærlighed og Taknemmeligheds Følelser længe vil frede. Fred med Eders Støv.«

Uddrag af Familien „Korsebjerg“s Stamtavle.

HANS ANDERSEN,
Fæster af Gaarden Korsebjerg i Ubberud Sogn.

— 1588 —

nogen af Forfædrene ved Rhinen. — Men naar den højtærede Forfatter tror, at hans Familienavn er bleven »fordansket«, er han paa Vildspor; thi det oprindelige gamle danske Navn var og er *Korsebjerg*, medens »Kaars« er bleven til ved en Hørefejl eller Misforstaaelse, og naar »bjerg« er bleven til »berg«, er dette vel nærmest at opfatte som en Fortyskning. »Korsebjerg'erne« er altsaa ikke »senere dukket op med deres »o«! thi dette er i Virkeligheden det oprindelige, det rette. —

Wiberg har i sin Præstehistorie kun meget lidt om de gamle Korsebjerg'er, og det lidet, han har, er yderst vildledende og kan nok føre en og anden paa gale Veje; men ved Siden af Navnet »Kaarsberg« anfører han dog Navnet (»Korsebjerg«) i Parantes, som et Vidnesbyrd om, at han ikke ved, hvad der er det rette. —

Vi forlader nu den gamle Herredsfoged og hans Slægt for at se lidt paa de følgende Fæstere paa Korsebjerg. Den første, vi møder efter Herredsfogdens Afgang, er *Lauritz Nielsen*, der muligvis var gift med en Datter af Anders Hansen, en Antagelse, jeg dog i Virkeligheden kun kan støtte paa den alm. Skik, det var at lade Gaarden blive i den gamle Fæsters Slægt. Det er dog mest sandsynligt, at hans Hustru, maaske 2den Hustru, var den *Berthe Pedersdatter*, som nævnes paa den siden nævnte lille Ligsten med Aarstallet 1676, og som det siges om, at hun »boede paa Korsebjerg«! Hvor længe Lauritz Nielsen sad inde med Gaarden, ved jeg ikke, og det er besværligt at faa det konstateret, da Kirkebøgerne først begynder 1715; men han var der da 1688, da Matriklen gik over Landet, og jeg tænker mig, at han har fortsat til noget ind i Aarene efter 1700, til han er bleven alæst af *Oluf Pedersen*, om hvem vi heller ikke ved meget i de første Aar af hans Besiddelsestid. —

Gaardfæster *Oluf Petersen* paa Korsebjerg døde 1729, begr. 23. April, 64 Aar gl., hvorefter Enken, *Maren Rasmusdatter*¹¹⁾ (en Datter af Gmd. Rasmus Jørgensen og Hustru Maren Larsdatter af Næsby), der da var 37 Aar, giftede sig med Ungkarl *Jørgen Christensen*; de blev trolovede 18. Maj og viet 1. Juli 1731. *Jørgen Christensen* var født 1704 i Kirkendrup i Næsbyhoved-

¹¹⁾ Hun havde i første Ægteskab en 15aarig Søn, Peder Olufsen, † 1762 i hans Alders 46. Aar.

Broby Sogn, hvor hans Fader, Christen Jørgensen, var Gaardfæster. Dette Ægteskab havde til Følge, at han nu blev Fæster af Korsebjerg, paa hvilken han af Borgmester *Bles* i Odense fik udstedt Fæstebrev 8. Maj 1731; men 15 Aar senere, i 1746, udstedte Ejeren Skøde til *Jørgen Christensen* for 2000 Rdl. Til Ejendommen hørte ca. 180 Tdr. Land med 6 Tdr. 2 Skp. 3 Fjdk. og $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn, foruden Fællesskovene og et Boel. Skoven var stærkt forhugget, og derfor ansaas Prisen for at være meget for høj.

Jørgen Christensen var en for sin Tid usædvanlig stræbsom og dygtig Bonde, hvis fordelagtige Ry snart foer over hele Fyen, og det førte til, at han straks efter »det kgl. danske Landhusholdnings-Selskab«s Stiftelse paa Foranledning af residerende Kapellan *J. K. Trojel* i Vissenbjerg blev indstillet som »den første danske Bonde« til dette Selskabs Bevaagenhed, og det fandt sig foranlediget til paa en smuk, værdig og sjælden fyldig Maade at hædre *Jørgen Christensen*, om hvem det bl. a. siges, at »han var et Særsyn blandt fynske Bønder«. Gennem de Indberetninger til Landhusholdnings-Selskabet fra Pastor *Trojel*, der er ledsagede af Attester, som bevidner Sandheden af samme, af Herredsfogden i Ravnebjerg *J. J. Mylius*, der af Stiftamtmanden, Geheimeraad H. Bjelke, var bleven beordret til at foretage Syn over *Jørgen Christensens* Ejendom og at indgive Indberetning derom, samt endvidere af Selskabets Medlemmer, Herredsfoged, Krigsraad, Dr. juris. *Chr. D. Hedegaard* og Etatsraad *Jacob Lowzow*. Det er disse officielle Brevskaber, der giver os et Indblik i Livet og Driften paa Korsebjerg for ca. 160 Aar siden, og disse Forhold vil vi se lidt paa.

I Indberetningen nævnes bl. a. følgende om *Jørgen Christensen*:

1) »Han har opbygget *sin Gaard* særdeles fast, skønt han dertil maatte købe Tømmeret; og da Byggepladsen var en Del ubekvem, anvendte han paa samme betydelige Omkostninger. Ved den ene Side af Gaarden opførtes en høj Stenmur af Grundvold, ved den anden blev Grunden afgraved og bortført paa nogle Alens Dybde.

2) *Til Haven* anvendte han store og anselige Pladser og paa samme plantet en stor Mængde Frugttræer i en saadan Orden og Afstand mellem Træerne, at Jorden mellem dem kunde pløjes og besaaes og saaledes forhindres fra at bevoxe med Mos til Skade for Græsset; desuden plantede han ved Gærder og paa andre

Steder i Markerne saa mange Frugttræer, at de ikke lod sig tælle. I Henseende til Humleplantning, som dog egentlig ikke var paa Moden i hans Egn, viste han sig ligesaa vindskibelig, idet han deraf gjorde betydelige Anlæg og forøgede disse senere efter engelsk Mønster. Sin Humlehave holdt han i en saare ren og fortrinlig Stand, saa at der ikke let fandtes Mage til den blandt Humlehaver i almindelige Anlæg. I Mangel af Gødning tildækkede han Humlen med Ællekviste med Løv paa, og indsamlede ellers med stor Flid en Mængde Løv i Skovene, hvilket han Tid efter anden gjorde til Gødning. —

3) For altid at have de fornødne Humlestænger, plantede han paa alle bekvemme og næsten ubrugelige Steder en fast utrolig Mængde *Vidjer*, hvoraf han fik ikke blot ypperlige Stænger, men ogsaa en Mængde af den for Feldberedere saa nyttige og fornødne Bark. Alle disse Vidjer opelskedes af unge Planter, som han med stor Omhu opfødte i Engene, hvor de ellers uden Barmhjærtighed afhugges.

4) Der var næppe nogen Bonde dengang i Danmark, som drev en saa stor *Kartoffel-Avl* som han. Efter at have lært at kende den da saa godt som ukendt, ypperlige Rodfrugt og overbevist sig om dens store Nytte, drev han Kartoffel-Avlen efter en stedse større Maalestok, saaledes at han i de senere Aar avlede mere end 100 Tdr. Kartoffler aarlig, hvilke han paa forskellig Maade vidste at føre sig ret til Nytte. Hos ham blev denne Rodfrugt en ligesaa vigtig Artikel, som nogen anden Sædart. Til at formindske Arbejdet med at rense og mulde imellem Kartofflerne, opfandt hans Søn, *Ole Jørgensen*, uden nogen Model eller Anvisning, en Plov, som blev trukket af en Hest, og hvorved saa meget Arbejde udførtes, som ellers af 10 Karle. —

5) Mange unyttige Moser og sidtliggende Engpletter forvandlede han til god og nyttig *Engbund* ved, at han afledte Vandet og opfyldte Hullerne med Grene og Jord. Ligesaa indrettede han i alle Gaardens Løkker smukke og sikre Vandsteder for Kreaturerne. —

6) De mangfoldige til Ejendommen hørende Gærder som Enemærker satte han alle i en saadan Stand, at næppe nogen Herregaard havde dem saa gode. Han opførte saaledes med stor Møje og Bekostning over 320 Favne dobbelt Stengærde, over 370 Favne af samme Slags med lidt levende Hegn paa, og mere end 340 Favne af halve eller alm. Stengærder, 117 Favne af samme

Slags med levende Hegn og Hvidtjørn ovenpaa, tilsammen omtrent 1150 Favne *Stengærder*. Desuden var der ved næsten alle de øvrige Gærder enten paa den ene eller paa begge Sider plantet eller opfodet anselige Hække af alle Slags Gærdsel, Skov, Pil, Frugt- og andre Træer.

7) Men frem for alt fortjener at anmærkes den Flid og Om-sorg, som han udviser ved *Opelskning af Skov*. Foruden en utal-lig Mængde Træer, som han opfødte allevegne, hvor de vilde voxte, flyttede og plantede han et overmaade stort Antal af unge Bøgetræer, som stode i den ypperligste Væxt, saa der ved Gaar-den fandtes rigelig 14 Tdr. Sædeland tykt og tæt bevokset med Skov. En Del Aar tidligere besaaede han en Trettendedel af en Skæppe Land med Agern, hvoraf der opvoxede den dejligste Ege-skov. Omtrent 400 unge Ege deraf henflyttede han paa et andet Sted, hvor de ligeledes slog godt an. — Ved de ovennævnte An-læg og Indretninger bragte Jørgen Christensen det saa vidt, at der paa hele Gaardens Grund, som dog ikke var af ganske ringe Størrelse, ikke fandtes nogen øde eller ubenyttet Plet, men alt derimod ydede et behageligt Skue og afgav et Vidnesbyrd om Ejerens sjældne Flid og Vindskibelighed. Han førte derhos et ordentligt, stille Liv og var en vel oplyst og fornuftig Mand, der ved blot og bar Selvøvelse og ved Læsning havde tilegnet sig saadan *Kundskab om Urter*, som man aldrig skulde formode hos en Mand af Bondestanden. Urternes medicinske Kraft og Brug vare ham saa bekendte, at han i mange Tilfælde forstod at give gode og uskyldige Husraad. « —

Sandheden af det Foranførte bevidnedes af de ovenfor nævnte Mænd. Herredsfoged Mylius tilføjer derhos i sin Beretning, hvori han henholder sig til, hvad af Trojel var anført, blandt andet endnu dette, »at Jørgen Christensen dengang (i Januar 1771), havde samlet det fornødne Tømmer til en *Stuelænge*¹²⁾ samt til en ny *Vandmølle-Bygning*, som han agtede at opføre til egen Husholdnings-Fornødenhed, samt at han ejede en lille *Bogsamling* af theologiske, medicinske, filosofiske og juridiske Bøger, baade i det danske og tyske Sprog, hvori han læste i arbejdsledige Timer.« Blandt medicinske Bøger ejede han saaledes: »*D. Jacobi*

¹²⁾ Denne Stuelænge blev dog først opført i Aaret 1809, og præsenterer sig endnu smukt med sit flotte Egebindingsværk og med Aarstallet 1809 indhugget over Døren, tillige med Ejerens og Hustruens kunstfærdigt sammenslyngede Forbogstaver.

Theodori Tabernæmontani Neu vollkommen Kräuter-Buch etc. ved Caspar og Hieronym Bauhinus. (3. Udgave 1687. Folio 1-3 D. 1529 Sider). »Ogsaa under den simple Kjortel findes der ofte Visdom,« siger den romerske Vismand Cicero. Sandheden heraf stadfæster sig ogsaa ved den fynske Bonde paa »Korsebjerggaard«. —

Her foreligger altsaa en, som det synes, overordentlig udførlig og omhyggelig Beretning om Driften paa Korsebjerg, der jo skal vise for det høje Landhusholdnings-Selskab, hvor betydelig en Mand Jørgen Christensen var; ja han betegnes endog som »den første danske Bonde«, som Selskabet hædrede.

For en Landmand i vore Dage er der meget ved denne Indberetning, som falder for Brystet; navnlig vil man forgæves søge en Beskrivelse af Agerjordens Driftsform, Korn- og Høavl, Besætningens Art og Størrelse, saa lidt som man finder noget om Udbyttet eller Salgsforholdet.

Om disse og andre Mangler er begrundet i, at der paa Korsebjerg ikke var noget af dette, som krævede en Omtale, er næppe troligt, da det kun lidet vilde harmonere med Jørgen Christensens andre gode og betydelige Egenskaber og Maal af Færdighed. Man maa vistnok snarere søge Manglerne i den iøvrigt saa omstændelig begrundede Indberetning, deri, at Kommissionen udelukkende bestod af universitetsdannede Folk og fuldstændig savnede en indsigtfuld Landmand i sin Midte. Netop ved disse følelige Savn taber denne ellers saa interessante Beskrivelse en væsentlig Del af sin Betydning for en nutidig Betragtning.

Men sørgeligere er det, at vi endnu i vore oplyste Tider heller ikke altid forstaar, hvilken umaadelig Betydning det har at faa de rette Folk anbragt paa den rette Plads, idet der altfor ofte er andre Hensyn, som gør sig gældende, end netop det ene, der skulde være det raadende! —

Imidlertid belønnede det kgl. Landhusholdnings-Selskab Jørgen Christensens ovennævnte store og sjældne Vindskibehighed ved i sit Aarsmøde den 31. Jan. 1771 at udtale Følgende: »Selvejer-Bonden Jørgen Christensen i Korsebjerg, som var bleven Selskabet bekendt ved en Promemoria fra Kapellanen i Vissenbjerg, Hr. J. K. Trojel, som omstændelig beretter hans berømmelige Stræbsomhed og Flid i Henseende til hans Gaards Opbygning, Træ- og Frugthave-Anlæg, Humle- og Vidje-Plantning, Kartoffel-Dyrkning, Vandafledning og anden Rydning i Henseende til le-

vende Gærder og Stengærder i Opførelse med 1200 Favne, Skov-Opelskning, flittig Læsning med videre, som nærmere vil blive bekendtgjort under de Herrer Etatsraad Lowsous, Krigsraad Hede-gaard og Herredsfoged Mylii Hænder tillige, hvilke og have været seende Vidne til alt dette. Den velfortjente Bonde belønner Selskabet paa følgende Maade: 1) Selskabet optager ham til sit *korresponderende Medlem*; 2) beslutter det at lade hans *Flid* en ydermere stykkevis *offentlig bekendtgøre*; 3) tilkender det ham *et stort Sølvbæger med en ærefuld Opskrift* efter Fortjeneste; 4) tilstaar det ham endnu Selskabets *større Sølv-Medaille*, og 5) skænker det ham et vel indbundet Exemplar af *Bomares Natur-Historie* (8 Bind) for hans store Lyst til Læsning.« —

Endvidere findes hædrende Vidnesbyrd om Jørgen Christensen i »Odense Adresse-Kontors Efterretninger« for 1774. Her findes en Række »Økonomiske Breve« (af Trojel) og i Nr. 37 hedder det om ham: »Denne Mands Arbejde er saa vidt udstrakte og saa mangfoldige, at jeg ikke ved, hvor jeg skal begynde og ende, thi de ere næsten uendelige. Han siger: »Naar alle vilde omhugge Skoven, og intet blev plantet og fredet, hvad skulde da Efterkommerne faa til Hus- og Skibstømmer og at varme sig ved?«« Hvor denne Mands egen Plov tilforn har staaet, der staar nu den tykkeste Skov af de dejligste Ege og Bøge, thi han har ej allene plantet, men ogsaa saaet Skov, som alt nu staar i fuldkommen Væxt¹³⁾ . . . . Sit Møddingvand leder han igennem sine Enge, som deraf gødes og frugtbargøres. . . . Ved sin Gaard har han til sit eget Brug bygget en skøn Vandmølle, som, foruden Maleværket til Mel og Gryn, er indrettet til at støde Most, naar hans mange skønne Frugttræer bærer til. . . . I sin Gaard har han en Snes Bistader. . . . Foruden at denne Mand er utrættelig i de haardere og strengere Arbejder, thi han lægger selv Haand paa Alting med; saa er han flittig i de finere og lettere Arbejder. Han er tillige Botanikus eller Blomsterkender og ved at nævne alle Urter i hans Marker med Navn, ja ved og, hvortil de i Lægekonsten ere nyttige. . . . Her er et lille, men meget ufuldkomment Billede af vor, jeg tør nok sige mageløse Jørgen Korsebjerg. . . . Hans Duelighed, Skønsomhed og Flittighed ere ogsaa blevne kronede med en *Guld-Medaille* fra »det kongelige Landvæsens-Kollegium« og med et prægtigt, stort, sølvforgylt Bæger og større

¹³⁾ I Aaret 1777 solgtes der Hvidbark fra Korsebjerg for 26 Rdl.

Sølv-Medaille samt kostbare Bøger fra »det Kgl. Landhusholdnings-Selskab«. Se, saadan en Mand ejer Fyen. Gid det maatte eje mange hans Lige!« —

Efter at have mistet sin Hustru ved Døden 19. Decbr. 1774 (f. 1. Febr. 1694) gik Jørgen Christensen selv bort 27. Juni 1789, og i den Anledning skrives i »Odense Adresse-Kontors Efterretninger«: »Han efterlod sig det bedste Minde som en flittig, brav og vindskibelig Bonde. Han var kendt af Høje og Lave, besad ypperlige Indsigter i Landvæsen, hvorfor ogsaa Landhusholdnings-Selskabet ofte har værddiget ham med Medailler og Skrifter for hans utrættelige Møje og Stræbsomhed. Han hjalp Mange, endog uden Betaling, men med en besynderlig Lykke med sine ved Læsning sig selv erhvervede Indsigter i Lægekonsten. Han havde allerede i 16 Aar siden foranstaltet Forberedelserne til sin Død, idet han stadig havde sin Ligkiste staaende hos sig og derfor lod forfærdige en Vogn, hvorpaa han vilde føres til Graven, saa han stadig havde sin Død for Øje. Tilsidst døde han af en Rørelse, hvorved Maalet (Mælet) blev ham betaget, nogle og 80 Aar gl.« Han jordedes paa Ubberud Kirkegaard den 1ste Juli. Hans Minde lever endnu i den Egn, der var Vidne til hans hvileløse og gavnrige Livsfærd, og det vil vistnok vedblive at leve længe. Nogle af hans mange, store og smukke Stenhegn har faaet Lov at staa lige til for faa Aar siden, som et stumt Vidne om denne flittige Mands smukke Arbejder. Nu er vistnok alle hans Stenhegn lavet til Skærver og ført bort.

Jørgen Christensen og Hustru¹⁴⁾ fik 4 Børn, hvoraf de 2 døde som unge. En Datter, *Maren Jørgensdatter*, døbt 17. Febr. 1732, begr. 4. April 1777, gift 21. Novbr. 1755 med *Ole Hansen*, Ejer af Nabogaarden »*Husemose*«. De efterlod sig 5 Børn.

Ole Jørgensen, døbt 17. Oktbr. 1734, begr. 17. Novbr. 1787, var Ejer af Korsebjerg fra 1763 til sin Død, gift 1ste Gang med *Maren Hansdatter*, f. 1746, begr. 25. Febr. 1777. — Han giftede sig 2den Gang 8. Decbr. 1780 med *Ane Andersdatter* af Lille Viby i Drigstrup Sogn (hun giftede sig 2den Gang 28. April 1790 med Ungkarl *Hans Hansen* af *Vosemose*, der nu blev Ejer af Korsebjerg, indtil den kom i Stedsønnens, Jørgen Chr. Olsens, Eje). — *Ole Jørgensens* Børn af 2det Ægteskab er *Christen Olesen*, døbt

¹⁴⁾ Hun blev begravet 19. Decbr. 1774 i Ubberud, 81 Aar gl.

23. Jan. 1785. — *Dorthe Marie Olesdatter*, døbt 17. Septbr. 1786¹⁵⁾ og *Jørgen Christian Olsen*, døbt 22. April 1781, der i 1809 blev Ejer af sin Fædrenegaard efter Stedfaderen. Han var en værdig Sønesøn af Jørgen Christensen. Ligesom Bedstefaderen var han en mer end almindelig oplyst og forstandig Bonde, og navnlig fortsatte han, hvad han havde paabegyndt, med at indhegne Gaardens Marker med store, dobbelte Stengærder og forbedrede desuden Gaarden paa mange andre Maader, dog uden at modtage nogen offentlig Anerkendelse derfor. Han opførte det Stuehus 1809, som endnu staaer, af det Tømmer, som Bedstefaderen havde ladet tilhugge. Aarstallet 1809 og hans og Hustruens Navne findes til venstre for Indgangsdøren. Jørgen Chr. Olsen var Lægdsmand og udskilte en Del Parceller fra Korsebjerg, af hvilke Sønnen, Niels Jørgensen fik den ene paa 1/2 Td. Hartk. foruden et Bolsted i Kelstrupskov, en Søn, Christian Jørgensen, var født 13. Jan. 1820, en Datter, Maren, f. 2. Maj 1816, medens en anden Søn, *Jørgen Jørgensen*, først, i 1840, fik 3 mindre Parceller af Gaarden og senere, 20. April 1843, fik han tillige hele Hovedparcellen af Korsebjerg, som da var svundet ind til godt 5 Tdr. Hartk. *Jørgen Jørgensen*, der var født paa Korsebjerg 22. Jan. 1812, døde 11. Juli 1868 som den 4de Generation i Slægten, der ejede denne gamle Enestegaard. Hans Bo afhændede Ejendommen til en fremmed Mand, *Rasmus Hansen*, som fik Skøde 15. Decbr., og da stod Korsebjerg for 10 1/2 Td. Hartk. foruden Skovskyld, 3 Fæstehuse og en Vandmølle. Denne nye Mand solgte dog allerede Gaarden 1874 til Kammerassessor, Procurator og Branddirecteur *Jespersen*¹⁶⁾, som atter 1882 solgte Ejendommen til *Jørgen An-*

¹⁵⁾ Hun blev gift med Selvejer Hans Simon Andersen paa Tallerup og ved ham Moder til 6 flinke og ansete Børn, nemlig 1) Anders Chr. Hansen, Gmd. i Gjesten i Ribe Amt; han var Sognefoged og fik af Chr. IX i 1864 egenhændig overrakt Dannebrogskorsket, † 1899. 2) Gmd. Chr. Ludvig Hansen i Ørsted Højbjerg. 3) Gmd. Jens Peder H. i Korsebjerg? 4) Birthe Oline H., g. m. Skolelærer Niels Nielsen i Ubberud. 5) Ane Marie H., g. først m. Skolelærer Fælding i Verninge og siden m. Proprietær H. Hansen i Solevad og 6) Marie Dorthea H., g. m. Gmd. Anders Chr. Rasmussen i Kivsmose. Endelig fik Dorthe Marie Olsdatter med sin 2den Mand, Sognefoged Ras. Jensen i Tallerup, en Datter, Hansine Marie, der blev gift m. Proprietær og Sognefoged P. A. Møller i Tallerup.

¹⁶⁾ Jespersen byggede den store grundmurede Tærskelade, som staaer endnu.

dersen fra Gildebros Mølle, der 1895 skøder Korsebjerg til Forpagter *Jens Andersen*¹⁷⁾ af Ubberud, efter hvis Død Sønnen, *Anders Andersen*, i 1923 overtog denne gamle Skovgaard, som vi kan følge tilbage i Historien til 1340, en høj Alder, der næppe overtræffes af nogen anden fynsk Enestegaard. —

Gamle Gravminder fra Korsebjerg paa Ubberud Kirkegaard.

De fleste af de gamle Fæstere og Selvejere er selvfølgelig jordfæstede paa Sognets Kirkegaard i Ubberud, og det særlig interessante er, at vi endnu den Dag i Dag her finder en pæn Samling af sjældne Monumenter over mange af de hedengangne Beboere af Korsebjerg. Af den betydelige Samling, som vist søger sin Lige, vil jeg nævne 8 Mindesmærker, af hvilke de 7 er af Granit, medens det 8de og ældste er en graagul Sandsten, der før har ligget i Kirkens Midtergang, men nu er indmuret i Væggen i Vaabehuset tilhøjre for Indgangsdøren. I Stenen er udhugget en Mand og en Kvindeskikkelse, den sidste staar paa et Dødningeben og imellem dem findes et Dødninge Hoved. I de 4 Hjørner er udhugget de 4 Evangelister. Imellem de to Personers Hoveder er udhugget en lille Skikkelse, der maaske betegner den sejrende Frelser. Alt tyder paa, at Mindesmærket er fra Chr. IV eller Fr. III's Tid. Men da Stenen er saa medtaget af Slid, er det umuligt at læse noget Aarstal og 2 à 3 Linier indhugget Skrift for oven er helt udvisket, kun kan man til Nød skelne Her (under hviler) Her (redsfoged). Ligeledes er 4 à 5 Linier forneden helt ulæselige. Derimod kan man langs Kanten tilvenstre for Mandspersonen læse: »... Den 2. Majvs oc De levede til sammen...«! Ligeledes ses ret tydeligt paa den modstaaende Side, til højre for Kvindeskikkelsen: »Oc Hans Hvsstrv Maren (næppe Marie) Korseberge«... Det er altsaa hermed givet, at Mindesmærket stammer fra Gaarden Korsebjerg og kan ikke være over andre end den gamle Herredsfoged *Anders Hansen* og hans *Hustru Maren*.

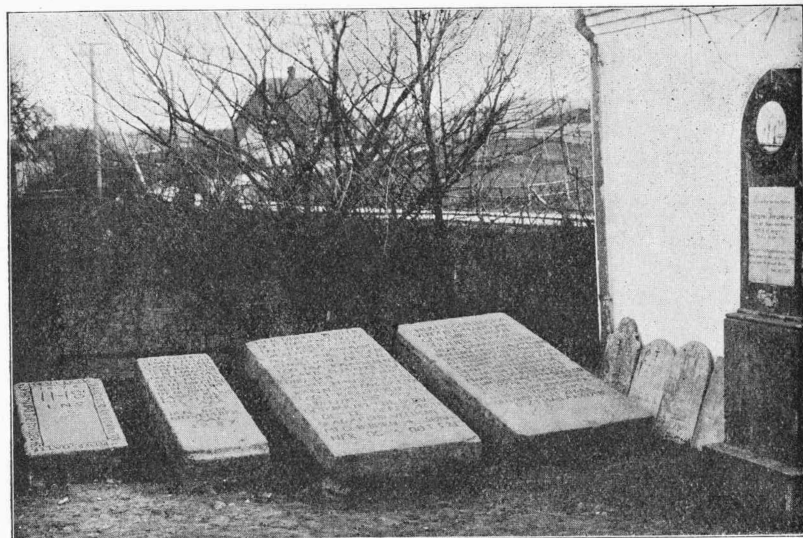
Naar »Trap III Udg.« betegner Mindet som værende over en Præst, da er dette helt forkert, hvad bl. a. »Pludderbuxerne«

¹⁷⁾ Jens Andersen har skænket de to mægtige og sjældne smukke Granit Støtter, som Kirkegaardsporten i Ubberud hænger i. De stod forud i mange Aar paa begge Sider af Vejen, der hvor den fører fra Landevejen ind til Korsebjerg.

Epitafium i Ubberud Kirke over Herredsfoged *Anders Hansen* af Korsebjerg og *Hustru*.

viser, og desuden har der aldrig boet nogen Præstefamilie i Ubberud Sogn, der alle Dage har været Anneks til Korup. Heller ikke har her nogen Sinde ligget nogen Herregaard i Sognet, der alle Dage alene har været beboet af Bønder; og af disse Grunde kan der aldeles ingen Tvivl være om, at Mindet er sat over Herredsfogden Anders Hansen. Da der er en Prik (.) efter hvert Ord og ligeledes Prik over alle i'er, og da alle disse Prikker er

En Samling af Monumenter paa Ubberud Kirkegaard stammende fra Korsebjerg.

ret godt bevarede, ligesom Dele af flere Bogstaver endnu kan skelnes, er der en Mulighed for, at en Specialist endnu vil kunne læse Indskriften.

Derefter følger i Alder den mindste af de paa det næste Billede fremstillede Monumenter. Den adskiller sig fra de andre derved, at Indskriften her staar rundt langs Kanten, og hvor der før Restaureringén i dette Foraar stod: »Her under hviler ærbare gudfrygtige Kvinde, Berte Pedersdatter, boende i Korsebjerg (samt et Par ulæselige Ord)«. Endvidere findes der midt paa Stenen, men hugget af en anden Haand, og vist paa et senere Tidspunkt, Aarstallet »1676. I.H.S. — L.N.S.« — Muligvis er dette et Minde over Fæsteren Lauritz Nielsen og hans Hustru, der vel da er død 1690. — Bogstaverne I.H.S. skal maaske sige »Jesus Hominum Salvator«.

Paa den næste, noget længere Mindesten, staar ret tydelig: »Her under hviler ærlig Ungkarl *Christen Jørgensen*. Hans Broder var velagtede Mand *Oluf Jørgensen*, som fødtes og døde paa Kaarsebjerg i sin Alders 53 Aar den 10de November 1787.« —

Paa den 3die, den ene af de store Sten, staar: »Her under hviler det forgængelige af den forhenværende Gaardmand og Selvejer *Jørgen Christian Olsen*, født paa Kaarsebjerggaard den 15de

Monumenter paa Ubberud Kirkegaard stammende fra Korsebjerg

April 1781, døde 4. Juni 1843, samt hans Hustru *Karen Jørgensdatter*, født i Kirkendrup 5. Juli 1783, døde 25. October 1827. De bleve i deres Ægteskab af Gud velsignet med 8 Børn, 4 Sønner og 4 Døttre.« —

Paa den 4de Sten af samme Størrelse staar: »Her under er begravet ærlig Mand, *Jørgen Christensen*, Selvejer til Kaarsebjerggaard, som der boede og døde 1789 den 27. Juni og hans Hustru, *Maren Rasmusdatter*, som havde 4 Børn tilsammen foruden 7, som hun havde med sin første Mand, *Oluf Pedersen*. Hun døde Aar 1774 den 13. December, tillige med tvende Børn, *Christen Jørgensønner*, den første døde spæd, den anden i sit 21. Aar, den 25. Maj, Aar 1758.«

Endvidere ser vi paa Billedet til højre for de 4 liggende

Monumenter en opretstaaende stor, mere moderne Ligsten med Marmortavle, hvorpaa staar: »Herunder hviler Støvet af *Jørgen Jørgensen*, Ejer af Korsebjerg, født 22. Januar 1812, død 11. Juli 1868. — »Jeg er Opstandelsen og Livet, hvo som tror paa mig skal leve, om han end dør!« Joh. 11—25. —

Endnu findes foran Ligkapellet to Monumenter, meget sjældne i Form og Størrelse. De er ca. $1\frac{1}{4}$ Alen brede og godt 3 Alen lange, tilhugne med buede Overflade i Form af Kistelaag. Paa den forreste af Stenene staar langs Randen: »Herunder hviler den ærlige og velagtede unge Karl *Peder Olufsen*, Tømrermand, barnfødt i Kaarseberg 1716, Døde 1762 i hans Alders 46. Aar.« —

Den tilhøjre liggende Sten af samme Størrelse og Form, synes ikke at have haft nogen Inskription. Af en eller anden Grund er man bleven forhindret i at fremstille en saadan. Muligvis er Stenen lagt af Enken efter *Peder Olufsen*, død 1729, maaske i den Tanke, at hun selv snart kunde følge efter, og saa kunde Stenen være fælles for dem begge. Men som vi har set ovenfor, giftede hun sig igen, fik 4 Børn med den anden Mand og døde først 1774. —

Alle disse 7 Mindesten, der nu i Foraaret har faaet en ny Plads nede ved Ligkapellet, laa oprindeligt paa det gamle Gravsted i en lang Række tilhøjre for Indgangen til Vaabehuset. — Det er ganske sikkert en stor Sjældenhed paa en Landsbykirkegaard at finde saa stor og smuk en Samling af saa gamle Gravminder, hidrørende fra en enkelt Gaard. De vidner om *Bondekulturen* paa den angivne Tid, baade i Henseende til selve Bondens Smag og Stenhuggerens Præstationer, idet der næppe kan være Tvivl om, at det er en Stenhugger fra selve Bondelandet, der har tilhugget Stenene og udført Inskriptionerne; ligesom selve Stenene sikkert stammer fra Korsebjerg Marker, hvor der alle Dage har været usædvanlig mange og store Sten. —

Det eneste Skaar i Glæden over denne prægtige Monument-samling er, at den mindste Sten, fra Aar 1676, under Restaurationen, af en ukyndig Haand har faaet Inskriptionen helt ødelagt, saaledes at man slet ikke kan se eller føle, hvad der oprindeligt har staaet paa Stenen. Heldigt var det, at jeg fik det meste udtødt forinden Vandalismen. —

Baagegaard pr. Tommerup St., 25. April 1928.